

Foto: Thomas Gunnarsson

Guckusko har tidigare funnits på den svenska rödlistan för hotade arter, men för närvarande bedöms den som livskraftig. Arten ingår i EU:s habitatdirektiv, vilket innebär att Sverige åtagit sig att skydda den inom nätverket Natura 2000. Liksom alla andra orkidéer är den fridlyst i hela landet.

Guckusko är flerårig och kan bli över 50 cm hög. Bladen är ljusgröna, breda och har parallella nerver. I toppen av stjälken sitter 1–3 stora blommor. Läppen på blommorna är uppblåst, toffellik och gul. Mot detta kontrasterar

de fyra rödbruna, vridna kalkbladen. Läppens öppning är upptill glatt, har invikta kanter och längst bak genomskinliga partier. Toffeln tjänstgör som tillfälligt fångelse för insekter som tagit sig dit ner och som i sina försök att ta sig ut bidrar till att orkidén pollineras.

Guckuskon blommar i början av juni i södra Sverige och i juli i nordligaste Sverige. Fruktsättningen är oregelbunden och fröna är mycket små. Tiden från att fröet gror till att guckuskon blommar kan vara 15–20 år. Liksom andra orkidéer är den beroende av en svamp i jorden som den bildar mykorrhiza med.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen
CR – Akut hotad
EN – Starkt hotad
VU – Sårbar
NT – Missgynnad
DD – Kunskapsbrist

Foto: Thomas Gunnarsson

Foto: Thomas Gunnarsson

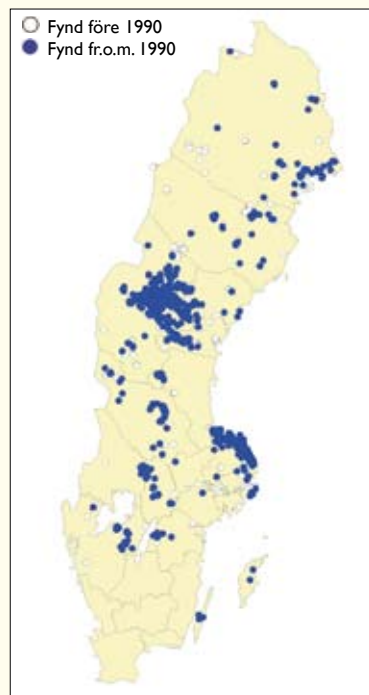
Guckusko förekommer rikligast i nordöstra Uppland och i Jämtland och föredrar kalkrik mark med rörligt grundvatten. Den uppträder i lövängar, ängsgranskogar, kalkbarrskogar, rikkärr, sumpskogar med omgivande skog och även i några fall i fjällbjörkskogar.

Tidigare var plockning och försäljning av den vackra orkidén vanligt. Tyvärr händer det fortfarande idag att arten plockas eller grävs upp för plantering i trädgårdar. Eftersom den är beroende av sin svamppartner kommer den inte att överleva omplanteringen.

Guckusko missgynnas om den omgivande skogen slutavverkas. Viss plockhuggning, motsvarande vad som skulle dö av naturliga orsaker, går nog bra, men handlar det om gallring måste den ske med stor hänsyn. Ökat ljusinsläpp och ökad näringstillgång gynnar ofta konkurrerande arter mer än guckuskon, som med fel grannar riskerar att bli utkonkurrerad. Tunga skogsmaskiner kan orsaka körska-dor eftersom jorden ofta är mjuk

och fuktig på växtplatserna. Lokaler för arten bör därför undantas från modernt skogsbruk; de hyser också ofta andra skyddsvärda arter.

På välbesökta lokaler kan arten skadas av tramp, eftersom plantor som inte blommar kan vara svåra att upptäcka.

Guckusko är ytterst sällsynt i övriga Norden. I Europa är arten spridd men den saknas i de västra delarna.

Om du vill läsa mer om guckusko eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för guckusko hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna.

Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken